

Rynek funduszy emerytalnych (styczeń 2009 r.)

1. Wydarzenia na rynku

Eureko i PZU.

15 stycznia br. Eureko złożyło do Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawa zawiązanie do próby ugodowej z Ministerstwem Skarbu Państwa. Eureko zaproponowało:

- sprzedaż 21% akcji PZU, najpóźniej do końca marca br., w cenie 116,5 zł za akcję (cena z 2001 r.), po zakończeniu transakcji Eureko będzie gotowe zrzec się wszelkich praw do odszkodowania i zakończy postępowanie przed Sądem Arbitrażowym,
- przeprowadzenie oferty publicznej PZU, do końca listopada br., w ramach, której Eureko i Skarb Państwa odsprzeda po 10% swoich akcji PZU,
- za opóźnienia w prywatyzacji powinno zostać wypłacone odszkodowanie w wysokości 35,6 mld zł, z którego dochodzenia Eureko się wycofa, po spełnieniu powyżej wymienionych warunków.

Sprzedaż AIG Banku

Bank PKO BP zamierza kupić AIG Banku, wierząc, że transakcja zostanie sfinalizowana w najbliższych dniach. Transakcja szacowana jest na ok. 1,5 mld zł. Aktywa AIG Banku przekraczają 7 mld zł, bank posiada 2 mln klientów i specjalizuje się w rynku kredytów konsumpcyjnych. Po przejęciu AIG Banku, PKO BP odzyskałby pozycje największego banku na rynku i wyprzedziłby Pekao S.A.

Propozycje zmian w prawie.

Pomysły KNF

KNF proponuje możliwość dokonania zmiany otwartego funduszu emerytalnego, wyłącznie drogą korespondencyjną, a nie za pośrednictwem akwizytora. Klient OFE mógłby jedynie korespondencyjnie (e-mail, list, telefon) zmienić dotychczasowy fundusz emerytalny. Nowy fundusz wysłałby po zgłoszonym akcesie od klienta o przystąpieniu do tego OFE, formularz zawarcia umowy. Dotychczasowy fundusz emerytalny, dopiero po przetransferowaniu klienta, otrzymałby taką informację z ZUS-u. Takie rozwiązanie, według KNF, ograniczy koszty akwizycji, a tym samym obniży koszty funkcjonowania OFE. Według przedstawicieli PTE zakaz akwizycji na rynku wtórnym mógłby ograniczyć konkurencję oraz zahamować proces edukowania klientów OFE, co obecnie leży głównie w gestii akwizytorów funduszy emerytalnych.

W 2008 r. do KNF trafiło 1939 skarg klientów OFE, o 69% więcej niż w 2007 r. Skargi składają głównie osoby dopiero rozpoczynające prace zawodową (urodzone w latach 1983-1985) oraz osoby, które skarżą się na nieprawidłowości przy dokonywaniu transferów (wprowadzenie w błąd przez akwizytorów oraz uniemożliwianie zmiany OFE). Skargi klientów OFE, stanowią 40% wszystkich złożonych w KNF zażaleń klientów i dotyczą również podejrzenia fałszowania podpisu na umowie o członkostwie w funduszu, brak informacji o stanie rachunku, wypłat pieniężnych po śmierci członka funduszu oraz prowadzenia działalności akwizycyjnej.

Propozycja PIS.

Posłowie PIS złożyli projekt ustawy zawierający między innymi możliwość wyboru między emerytura wypłacaną wyłącznie z ZUS lub z ZUS i OFE. Zgodnie z projektem osoba, która podejmuje zatrudnienie, będzie mogła w okresie trzech miesięcy zdecydować, czy chce w przyszłości otrzymywać emeryturę z dwóch filarów (ZUS i OFE), lokując część składki w otwartym funduszu emerytalnym, czy też całość składki ma zostać wyłącznie w ZUS, by w przyszłości otrzymywać emeryturę tylko i wyłącznie z I filaru systemu emerytalnego. Projekt ustawy przewiduje również możliwość powrotu do ZUS-u (zwrot składki z OFE) dla osób, które obecnie są członkami otwartych funduszy emerytalnych.

Rekompensaty dla pracujących w warunkach szczególnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, osoby urodzone po 1948 r., które do 1 stycznia 2009 r. przepracowały, co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, otrzymają rekompensatę z tego tytułu, stanowiącą dodatek do kapitału początkowego. Wysokość rekompensaty uzależniona jest od udowodnionych okresów pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, obniżonego wieku emerytalnego dla danego rodzaju zatrudnienia oraz wieku osoby ubiegającej się o rekompensatę, ukończonego na dzień

31.12.2008 r. Rekompensata nie przysługuje osobie, która ma ustalone prawo do emerytury pomostowej albo do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Nowe regulacje w sprawie OFE.

Pod koniec lutego br. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zamierza rozpocząć konsultacje w sprawie projektu nowelizacji ustawy o OFE. Już obecnie pracuje grupa robocza przy Radzie Rozwoju Rynku Finansowego, która ustaliła m.in. rekomendacje zmian w zakresie polityki inwestycyjnej otwartych funduszy emerytalnych.

Projektowane zmiany obejmą m.in.:

1. utworzenie subfunduszy o zróżnicowanym ryzyku inwestycyjnym. MPiPS proponuje trzy subfundusze (OFE A – zróżnicowany, dla osób, które same nie wybiorą subfunduszu, OFE B – lokujący w obligacje, dla osób, którym pozostało 5 lat do emerytury, OFE C - o agresywnej polityce inwestycyjnej, dla osób, które same decydują o wyborze). Przedstawiciele PTE Allianz uważają, że dwa subfundusze (czyli utworzenie 1 dodatkowego subfunduszu o bezpiecznej polityce inwestycyjnej) jest całkowicie wystarczające, przedstawiciele CU PTE wskazują na potrzebę utworzenia 4 subfunduszy, a przedstawiciele Bankowego i Pocztynion Arka PTE są za utworzeniem 3 subfunduszy. Najprawdopodobniej kwestie kosztów związanych z tworzeniem dodatkowych funduszy powodują rozbieżność poglądów przedstawicieli PTE. Kwestią kontrowersyjną jest również sposób przenoszenia środków pomiędzy subfunduszami (dobrowolność, całość czy też część środków) oraz wysokość pobieranych opłat w zależności od typu funduszu. Według MPiPS opłaty w subfunduszach zostaną zróżnicowane i będą wynosić od 2,5% do 4%, a przenoszenie środków pomiędzy subfunduszami powinno odbywać się w sposób stopniowy. Większość przedstawicieli PTE krytykując dzisiejszy mechanizm minimalnej wymaganej stopy zwrotu, uważa, że lepszym rozwiązaniem byłyby benchmarki zewnętrzne skonstruowane z różnych indeksów.
2. zmiany w polityce inwestycyjnej OFE obejmą: stopniowe zwiększanie limitu inwestycji zagranicznych z obecnych 5% aktywów do 30% w 2015 r., zniesienie barier w lokowaniu środków za granicą, poprzez wprowadzenie rozwiązania, że rating odnosiłby się wyłącznie do papierów dłużnych, a koszty pokrywane byłyby z aktywów OFE, pod warunkiem, że rozliczenia będą dokonywane z uznanymi zagranicznymi izbami rozliczeniowymi (odpowiednikami Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych) oraz umożliwienie lokowania aktywów OFE w ETF, które odwzorowują indeks giełdowy i w warranty subskrypcyjne. Limity inwestycyjne mają być uzależnione od typu funduszu emerytalnego.

Założenia MPiPS

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej opracowało Założenia nowelizacji ustawy organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Celem nowelizacji ustawy organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych jest gruntowna modernizacja zasad działania funduszy emerytalnych poprzez:

- utworzenie funduszy emerytalnych o różnym poziomie ryzyka, (A-zrównoważony; B-bezpieczny, C-dynamiczny)
- obniżenie poziomu opłat, ponoszonych przez klientów OFE (ustalenie maksymalnego poziomu opłaty od składki na poziomie 3,5%, niepobieranie opłaty od składki od osób, którym pozostało 5 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego, ustalenie maksymalnej opłaty za zarządzanie na poziomie 8,4 mln zł miesięcznie),
- wzrost adekwatności kapitałowej gwarancji bezpieczeństwa funduszu i towarzystwa emerytalnego (zwiększenie części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego tworzonego ze środków PTE w każdym funduszu emerytalnym z obecnego poziomu 0,3%-0,4% do 1,3%-1,4%)
- zmianę zasad akwizycji, polegającą na:
 1. zmianie zasad losowania – cztery razy w roku do 2 OFE, które uzyskały najwyższą stopę zwrotu, przy pozostawieniu obecnego ograniczenia wielkości OFE. W przypadku utworzenia całkowicie nowego OFE – osoby, które nie wybiorą samodzielnie OFE, staną się z mocy prawa członkami nowoutworzonego OFE,
 2. zmianie częstotliwości transferów – transfery odbywać się będą raz do roku, zlikwidowana zostanie również opłata z tytułu zmiany funduszu emerytalnego.

3. promowanie alternatywnych kanałów dystrybucji (Internet) i innych form zawierania umów z funduszem emerytalnym niż poprzez bezpośredni kontakt akwizytorem (oświadczenia woli w postaci elektronicznej lub korespondencyjne formy zawierania umów)

Komitet Stały Rady Ministrów powoła grupę roboczą, składającą się z przedstawicieli resortu pracy, Ministerstwa Finansów, Skarbu Państwa, KNF, NBP, Kancelarii Premiera i Centrum Legislacyjnego. Wiceminister pracy i polityki społecznej chce również poznać stanowisko Izby Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych.

Wysokość odsetek należnych z tytułu nieprzekazanych w terminie składek do OFE

w 2003 r.

- od 1 stycznia do 31 marca	5,95% w stosunku rocznym	(MP nr 5, poz. 73)
- od 1 kwietnia do 30 czerwca	5,85% w stosunku rocznym	(MP nr 16, poz. 257)
- od 1 lipca do 30 września	4,82% w stosunku rocznym	(MP nr 35, poz. 494)
- od 1 października do 31 grudnia	4,83% w stosunku rocznym	(MP nr 43, poz. 651)

w 2004 r.

- od 1 stycznia do 31 marca	5,98% w stosunku rocznym	(MP 2003 nr 56, poz. 889)
- od 1 kwietnia do 30 czerwca	5,84% w stosunku rocznym	(MP nr 12, poz. 198)
- od 1 lipca do 30 września	6,75% w stosunku rocznym	(MP nr 27, poz. 469)
- od 1 października do 31 grudnia	7,28% w stosunku rocznym	(MP nr 38, poz. 674)

w 2005 r.

- od 1 stycznia do 31 marca	6,78% w stosunku rocznym	(MP 2004 nr 53, poz. 903)
- od 1 kwietnia do 30 czerwca	5,87% w stosunku rocznym	(MP nr 16, poz. 278)
- od 1 lipca do 30 września	5,14% w stosunku rocznym	(MP nr 35, poz. 486)
- od 1 października do 31 grudnia	4,30% w stosunku rocznym	(MP nr 53, poz. 736)

w 2006 r.

- od 1 stycznia do 31 marca	4,30% w stosunku rocznym	(MP 2005 nr 80, poz. 1146)
- od 1 kwietnia do 30 czerwca	4,15% w stosunku rocznym	(MP nr 20, poz. 230)
- od 1 lipca do 30 września	4,00% w stosunku rocznym	(MP nr 43, poz. 464)
- od 1 października do 31 grudnia	4,40% w stosunku rocznym	(MP nr 62, poz. 653)

w 2007 r.

- od 1 stycznia do 31 marca	4,32% w stosunku rocznym	(MP nr 89, poz. 930)
- od 1 kwietnia do 30 czerwca	4,13% w stosunku rocznym	(MP 2007, Nr 19, poz. 236)
- od 1 lipca do 30 września	4,38% w stosunku rocznym	(MP nr 38, poz. 439)
- od 1 października do 31 grudnia	4,62% w stosunku rocznym	(MP nr 66, poz. 740)

w 2008 r.

- od 1 stycznia do 31 marca	5,10% w stosunku rocznym	(MP 2007 nr 95, poz. 1041)
- od 1 kwietnia do 30 czerwca	5,46% w stosunku rocznym	(MP 2008, nr 31, poz.282)
- od 1 lipca do 30 września	6,36% w stosunku rocznym	(MP 2008 nr 50, poz.452)
- od 1 października do 31 grudnia	6,64% w stosunku rocznym	(MP 2008 nr 68, poz.616)

w 2009 r.

- od 1 stycznia do 31 marca	6,66% w stosunku rocznym	(MP 2008 nr 95, poz. 826)
-----------------------------	--------------------------	---------------------------

2. Klienci Otwartych Funduszy Emerytalnych.

Na koniec stycznia 2009 r. ZUS potwierdził 14.039,69 tys umów z klientami OFE, w tym w ING OFE 2.839,96 tys. umów, tj. 20,2% wszystkich umów potwierdzonych na rynku funduszy emerytalnych. Na koniec grudnia br. w ING otwartych było 2 934 516 rachunków, w tym na 123 281 rachunków (4,2%) nie wpłynęła ani jedna składka.

Przed losowaniem w styczniu br. pozyskaliśmy 56.998 nowych klientów (32,1%), co oznacza, że co trzeci klient, który samodzielnie wybrał w tym okresie OFE, przystąpił do ING OFE.

Liczba członków OFE; źródło: KNF stan na dzień 30.01.2009

Otwarty fundusz emerytalny	Liczba członków 31.12.2008	Liczba członków 30.01.2009	Przyrost klientów w XII 2008 i I 2009 (bez losowania)		Przyrost klientów w XII 2008 i I 2009 (z losowaniem)	
AEGON OFE	770 268	774 022	5 232	2,9%	3 754	1,7%
AIG OFE	1 113 209	1 128 949	4 470	2,5%	15 740	7,3%
Allianz Polska OFE	354 721	358 207	4 139	2,3%	3 486	1,6%
AXA OFE	680 188	688 518	11 273	6,3%	8 330	3,9%
Bankowy OFE	436 522	437 262	998	0,6%	740	0,3%
Commercial Union OFE BPH CU WBK	2 859 620	2 890 728	35 481	20,0%	31 108	14,4%
Generali OFE	605 920	626 572	8 887	5,0%	20 652	9,6%
ING OFE	2 787 715	2 839 967	56 998	32,1%	52 252	24,3%
Nordea OFE	776 365	782 740	10 175	5,7%	6 375	3,0%
Pekao OFE	333 944	348 085	2 158	1,2%	14 141	6,6%
OFE Pocztylion	445 514	468 731	11 305	6,4%	23 217	10,8%
OFE Polsat	328 317	341 022	-310	-0,2%	12 705	5,9%
OFE PZU „Złota Jesień”	2 018 066	2 040 578	26 424	14,9%	22 512	10,5%
OFE WARTA	313 437	313 714	509	0,3%	277	0,1%
Razem	13 823 806	14 039 095	177 739	100,0%	215 289	100,0%

Losowanie w styczniu 2009

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2003 r. (Dz. U. Nr 170, poz. 1651) największe otwarte fundusze emerytalne straciły prawo do wylosowanych klientów, którzy nie dopełnili obowiązku samodzielnego wyboru funduszu. Fundusz emerytalny może zwiększyć pulę klientów poprzez losowanie jedynie wówczas, gdy jego udział w rynku nie przekracza 10% oraz w dwóch ostatnich okresach obliczania średniej i minimalnej stopy zwrotu, uzyskał stopę zwrotu z inwestycji przewyższającą średnią ważoną. Losowanie odbywa się w ostatnim dniu roboczym stycznia i lipca każdego roku. Począwszy od lipca 2004 r. Commercial Union OFE BPH CU WBK OFE, ING OFE oraz OFE PZU „Złota Jesień” nie biorą udziału w losowaniu. Jedynie uzyskanie stopy zwrotu przewyższającej średnią ważoną kwalifikuje pozostałe fundusze emerytalne do losowania. Udział wylosowanych klientów jest jednakowy dla każdego OFE.

W styczniu 2009 r. ZUS wylosował 62.913. osób (na 223,5 tys zawiadomień) do następujących funduszy emerytalnych: AIG, Generali, Polsat, Pekao, Pocztylion. Do OFE AIG, Pekao, Polsat, Generali – ZUS wylosował po 12.582 osób, do OFE Pocztylion 12.585 osób.

Dla porównania:

- w lipcu 2004 r. ZUS wylosował do sześciu funduszy emerytalnych **69.924** osób (na ok. 145 tys. zawiadomień, przypominających o konieczności wyboru OFE). OFE AIG, Allianz, Generali, Bankowy, Sampo, Polsat przybyło po 11.654 klientów.
- w styczniu 2005 r. ZUS wylosował do pięciu funduszy emerytalnych **52.462** osób (na ok. 135 tys. zawiadomień) do pięciu OFE: Bankowy, DOM, Generali, Polsat i Sampo. Fundusze pozyskały z tytułu losowania po 10.494 nowych klientów.
- w lipcu 2005 r. ZUS wylosował **69.113** (na ok. 160 tys zawiadomień) do czterech funduszy: Generali, Polsat, Dom i Bankowy. Fundusze pozyskały z tytułu losowania po 17.278 nowych klientów.

- w styczniu 2006 r. ZUS wylosował **67.410** (na ok. 184 tys zawiadomień) do czterech funduszy: OFE Polsat, Generali, AIG, DOM. Fundusze pozyskały z tytułu losowań po 16.852 nowych członków.
- w lipcu 2006 r. ZUS wylosował **92.742** osoby (na 245 tys zawiadomień) do czterech funduszy – OFE: AIG, DOM, Generali, Polsat. Fundusze pozyskały po 23.185 nowych członków,
- w styczniu 2007 r. ZUS wylosował **111.393** osoby (na 281 tys zawiadomień) do sześciu funduszy emerytalnych: AIG, Dom, Generali, Polsat, Pekao, Pocztylion. Do funduszy trafiło po 18.565 klientów.
- w lipcu 2007 r. ZUS wylosował **131.600** osób (na 275 tys zawiadomień) do następujących funduszy emerytalnych: AIG, AXA, Dom, Generali, Polsat, Pekao, Pocztylion. Do funduszy trafiło po 18,8 tys. klientów.
- w styczniu 2008 r. ZUS wylosował **99.920** osób (na 283 tys zawiadomień) do następujących funduszy emerytalnych: AIG, Generali, Polsat, Pekao. Do funduszy trafiło po 24,98 tys. klientów.
- w lipcu 2008 r. ZUS wylosował **55.545** osób (na 192,5 tys zawiadomień) do następujących funduszy emerytalnych: AIG, Generali, Polsat, Pekao. Do funduszy trafiło po 13.887 klientów.

Do tej pory OFE pozyskały w wyniku losowań 1.165.692 klientów. Po losowaniu ZUS informuje poszczególne OFE o jego wynikach oraz ubezpieczonych, do którego OFE trafił. OFE mają obowiązek poinformowania osoby wylosowane, że stały się klientami danego funduszu.

Termin losowania	Liczba wylosowanych przez ZUS ogółem	Liczba wylosowanych do ING OFE
Marzec 2000	45.976	7.662
Czerwiec 2000	4.070	689
Wrzesień 2000	26.774	4.530
Grudzień 2000	16.912	2.869
Styczeń 2002	39.504	6.571
Styczeń 2003	114.890	19.157
Styczeń 2004	104.544	17.936
Lipiec 2004	69.924 (do 6 OFE)	Nie bierze udziału w losowaniu
Styczeń 2005	52.462 (do 5 OFE)	Nie bierze udziału w losowaniu
Lipiec 2005	69.113 (do 4 OFE)	Nie bierze udziału w losowaniu
Styczeń 2006	67.410 (do 4 OFE)	Nie bierze udziału w losowaniu
Lipiec 2006	92.742 (do 4 OFE)	Nie bierze udziału w losowaniu
Styczeń 2007	111.393 (do 6 OFE)	Nie bierze udziału w losowaniu
Lipiec 2007	131,6 tys (do 7 OFE)	Nie bierze udziału w losowaniu
Styczeń 2008	99.920 (do 4 OFE)	Nie bierze udziału w losowaniu
Lipiec 2008	55.545 (do 4 OFE)	Nie bierze udziału w losowaniu
Styczeń 2009	62.913 (do 5 OFE)	Nie bierze udziału w losowaniu

3. Aktywa, wartość jednostki rozrachunkowej.

Aktywa funduszy na koniec stycznia 2009 wyniosły 136,42 mld zł (na koniec grudnia 2008 – 138,26 mld zł). Przeciętna wartość jednostki rozrachunkowej spadła w styczniu.br. o 2,45%, WIG spadł o 9,34% a WIG 20 o 10,88%.

W styczniu 2009 r. ZUS przekazał 11,73 mln składek na kwotę 1.662,808 mln zł, o przeciętnej wysokości 140,48 zł, co oznacza przeciętną podstawę wymiaru 1924,42 zł (w grudniu 2008 r. ZUS przekazał 12,43 mln składek na kwotę 1.695,658 mln zł, o przeciętnej wysokości 135,43 zł, co oznacza przeciętną podstawę wymiaru 1855,22 zł).

Źródło: KNF, stan na dzień 30.01.2009

Otwarty fundusz emerytalny	Wartość aktywów netto (w zł)		Wartość jednostki rozrachunkowej (w zł)
AEGON OFE	5 837 665 118,63	4,3%	23,46
AIG OFE	10 965 032 750,87	8,0%	22,67
Allianz Polska OFE	3 618 838 831,05	2,7%	22,58
AXA OFE	6 512 013 141,03	4,8%	23,74
Bankowy OFE	3 988 638 153,00	2,9%	22,75
Commercial Union OFE BPH CU WBK	35 438 978 779,11	26,0%	23,45
Generali OFE	5 435 082 786,35	4,0%	24,77
ING OFE	32 641 121 225,91	23,9%	25,18
Nordea OFE	5 067 690 556,25	3,7%	24,29
Pekao OFE	2 200 588 633,10	1,6%	22,74
OFE Pocztylion	2 762 847 682,96	2,0%	22,29
OFE Polsat	1 238 880 411,45	0,9%	24,64
OFE PZU „Złota Jesień”	18 689 263 369,44	13,7%	23,96
OFE WARTA	2 026 349 870,55	1,5%	24,10
Razem	136 422 991 309,70	100,0%	23,91